

Reflexió a távoktatási modul megvalósulása, a tanulói munkák ellenőrzése, kiértékelése után

Az Országok Afrikában lecke távoktatási modulban elfoglalt helye alapján Afrika társadalmi jellemzőinek tömör, egyleckés megismerését szolgálja három, társadalmi, gazdasági, természeti adottságokban és a földrajzi térben is eltérő ország példáján keresztül. Előzményei javarészt a kontinens általános természeti adottságaira épülnek fel (éghajlat, vízrajz, mezőgazdálkodás stb.), majd ezt követően megjelennek a társadalmi ismeretekkel kapcsolatos tartalmak is (népesség általános jellemzői).

Tulajdonképpen az előzetes ismeretekre épül fel a lecke, ami új ismeretnek minősül itt, az az országokra történő lebontás, az országonként eltérő népesedési és gazdasági mutatók, illetve az ezekben fellépő eltérések okának felismerése és a folyamatok, problémák azonosítása más-más társadalmak összehasonlításán keresztül. Amit a leginkább szerettem volna, hogy ebből a tananyagból magukkal vigyenek a gyerekek, az a túlnépesedésből fakadó problémák bonyolult halmazának, azok egymásrataltságának rövid, tömör megismerése és megértése, továbbá az, hogy foglalkozzanak a témával, annak megoldási lehetőségeivel, hiszen szinte minden jelenlegi és jövőbeli probléma forrása ez a Földön. Szerintem ez nagyrészt sikeresnek bizonyult.

Alapvetően nem szakadtam el a téma tankönyvi felépítésétől, inkább csak finomhangoltam a helyzetnek lehető legideálisabb ismeretátadás módján, illetve a kompetenciák fejlesztésén. Mindezt az eddig felmért és megismert tanulói igényeknek és a saját belátásomnak megfelelően tettem. Így előbb megismerkedtünk gazdasági-társadalmi mutatókkal, majd áttértünk a tematikus térképből kiolvasható információhordozók feldolgozására, végül pedig rendszereztük a túlnépesedésből fakadó komplex társadalmi, gazdasági, természeti és környezeti problémák okait és várható, vagy már tapasztalható következményeit.

A kiválasztott munkaforma változatosságával így elsőre még nem tudtam mit kezdeni, úgy érzem az IKT ismereteim még nekem sem állnak azon a szinten, hogy videókonferencia során páros és/vagy csoportmunkában hatékonyan tevékenykedtessem a diákokat. Később nem kizárt, hogy a Google Alkalmazások együttes szerkeszthetőségét ki fogom próbálni ebből a célból. Előbbiért, illetve a helyzettel való ismerkedés miatt célszerűnek tartottam a felépítmény szempontjából először az egyéni munkaformát alkalmazni, annak lehetőségeivel megismertetni a diákokat. Ha ezt megfelelően elsajátítják a gyerekek (még csak hetedik évfolyamról beszélünk), akkor majd a kooperatív munkavégzés is szóba kerülhet.

A technikát illetően, én nagyon szeretem alkalmazni az animációkat és szimulációkat. Amiket most felhasználtam, azokkal már ugyanennek az osztálynak néhány tagját megismertettem környezeti szemléletformáló szakkörön, aminek akkor nagyon komoly sikere volt. Előzetesen úgy gondoltam, hogy ezeket Afrika példáján most is kifejezetten hasznos lehet majd alkalmazni. Szerencsére nem tévedtem, meg is lett a sikere, főleg a túlnépesedést bemutató, audiovizuális érzékekre ható, animált videóval sikerült a leginkább hatást elérnem a gyerekekben. Bár ők ezt már csak otthon nézhették meg, a videókapcsolat alatt csak szóbeli bemutatásra futotta. De önkéntes (!) elmondásuk alapján többször is megnézték és nagyon tetszett nekik. Megjegyezték, hogy vajon mi fog történni a végén, megáll-e a Föld szíve? Innentől kezdve úgy gondolom, az elérni kívánt hatásáról többet nem is szükséges mondanom!

Az eszközökkel történő tanulás támogatására a videókonferencia során csak egyszer-e egyszer tudtam kifejezetten hangsúlyt fektetni, így például a LearningApps alkalmazás két

feladatának kipróbálásával, illetve a távmunka során alkalmazandó Google Alkalmazások említésével. Ezen kívül a távtanulás támogatására még a bemutatott animációkat és szimulációkat is megemlíteném, viszont ezek az idő hiánya miatt már inkább otthoni kipróbálásra lettek bízva.

Amivel leginkább a tanulást támogattam, az a pozitív szóbeli megerősítés, értékelés. Szerintem ebben a helyzetben a legfontosabb cél az alternatív eszközök (így például a földrajzoktatásban a videók, animációk és szimulációk, tematikus térképek) tanulásban történő alkalmazhatóságának bemutatása. Véleményem szerint ezt kell erősíteni a gyerekekben, s nem a jól megszokott, hagyományos tanulási-értékelési módszereket. Bár az átállás sem nekünk, sem nekik nem könnyű, most legalább egy hónapig a hatékony távoktatás módszereivel kellene ismerkednünk, kipróbálni azokat. A becsléssel, határidőre elvégzett munkát maximálisan kell értékelni, biztatni a diákot a továbbiakra, hogy a motivációját fenntartsuk. Azonban a határidőn túl beadott munkákat sem szabad elmarasztalni, inkább a jutalmazási rendszerünket kell tökéletesíteni, például úgy, hogy egyénre szabottan, az adott diák normál tantermi tudásszintje, hozzáállása alapján folytatjuk az értékelést a saját képességeihez viszonyítva. A differenciálás talán ebben a helyzetben kellene, hogy megmutatkozzon minden pedagógus munkájában, szükség van rá, jobban, mint valaha. Továbbá ez esetben nem árt figyelembe venni az adott diák szociális háttérét, a család eszközellátottságát és lehetőségeit is! Én az előbbieken felsoroltakat mind igyekszem alkalmazni, szem előtt tartani, nyilván ez most egy próba, hogy ez mennyire működőképes, azt ebből az egy-két hétből, a bemutatóórából levont következtetésekkel még nehéz megmondani.

Sajnos az óra végével kissé megcsúsztam, de úgy gondolom ezt nem kell körülírnom miért történhetett így. A fejlesztési célok javarészt ennek ellenére sikerült keresztülvinni az online órán. Ami nem sikerült, azt én most nem tudnám megfogalmazni. Ezt a gyerekek őszinte véleményére bízom. Erre egy anonim, öt kérdésből álló kérdőívet állítottam össze a Google Űrlapok alkalmazás segítségével, aminek kitöltésére a gyerekeknek holnap, azaz kedd délután 6 óráig van lehetőségük.

A célokkal kapcsolatban úgy gondolom, hogy teljes mértékben a tanulást, a technikával történő fejlesztést (a természettudományos kompetencia digitális kompetenciával történő egyesítését) szolgálják. Remélem a diákokat ezzel a bemutatóórával és a kiadott feladatokkal nem terheltem túl.

A tanulók abszolút együttműködőek voltak, a Zoom kapcsolat létrehozása előtt már percekkel az óra megkezdése előtt mindenki online volt. Ez később, az óra folyamán sem változott, csodálatra pedig az sem adott okot, hogy az óra végéig most is azok voltak a legaktívabbak, akik normál tantermi körülmények között is igen aktívak szoktak lenni, tehát ebbe nem kifejezetten volt változás. Munkájuk a helyzetre tekintettel kiváló volt, ezen viszont igen meglepődtem. Mivel kisgimnazistákról, az informatika világában még kevésbé jártas diákokról beszélünk, a „*nem tudom megnyitni*” és egyéb tanulói kérdésekre egy-két kivételtől eltekintve nem volt példa. A tanulók munkájának értékeléséről már sokszor említést tettem, ezt nem célokom a továbbiakban is részletezni. Amit összefoglaló jelleggel szeretnék nyomatékosítani, az az, hogy az eddigi „pluszpontos” szabályrendszeremet átültettem a távoktatásba is, illetve a folyamatos, differenciált, a tanulók egyéni képességeihez viszonyított, alapvetően pozitív szóbeli értékelésre, megerősítésre törekszem a diákok értékelése során.

A bemutatóóra tanulók általi értékeléséhez – mint már említettem – készítettem egy öt kérdésből álló kérdőívet a Google Űrlapok segítségével. Ennek elérhetősége a következő: [\https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSfDdqbB7HgCcL0aJ5jUnHgCW_uU7gzeFWW

[wTWkCHODo97GtEg/viewform?usp=sf_link](https://www.twinkl.co.uk/viewform?usp=sf_link)]. Amint ezzel elkészülnek, kiértékelést készítek a kapott válaszokról és levonom a megfelelő következtetéseket. Egyébként pár diákat már az óra végén megkérdeztem az óra sikerességéről, a nehézségekről, amire rövid tömondatokban azonnali visszajelzést is kaptam.

Az eddig beérkezett kérdőíves vélemények alapján a gyerekek elégedettek voltak az óra menetrendjével, feladataival, megértő a viszonyulásuk a tanár és saját maguk felé is, nehézségként, de egyben kihívásként, egy jó tanulási folyamatként élték meg a helyzetet. Ami inkább egy kicsit negatívum, az az, hogy nem feltétlenül érzik szükségét az online kontaktóráknak. Ennek ellenére úgy gondolják, hogy van olyan anyagrész egy-egy leckén belül, ami mindenképpen tanári magyarázatra, kiegészítésre szorul. Továbbá ami nagyon tetszett az órából számukra, az a LearningApps feladat, illetve a túlnépesedést audiovizuális hatásokkal bemutató animált videó.

Szerintem ennek a rendszernek legalább egy hónapos tesztüzemmódot érdemes lett volna beáldozni, a tanárokat egy szakspecifikus „online gyorstalpalóban” részesíteni, hogy legyen megfelelő és már hatékonyságmérő teszteken átesett digitális módszer- és eszköztáruk. Mert a kollégáknál sok esetben azt veszem észre, hogy a normál tantermi órák menetrendjét akarják átmenteni a távoktatásba is, ami tulajdonképpen kivitelezhetetlen. A helyzet nehézségeiből is látszik, hogy erre még az ország sem állt készen, nemhogy a pedagógustársadalom. Véleményem szerint, ha a világjárvány hosszú hetek múlva elcsendesül, akkor már nem szabad teljes egészében visszatérni a hagyományos oktatási keretek közé. Ez most egy olyan lehetőség, egy olyan komplex vizsgálódásra, tesztelésre alkalmas időszak, amit valószínűleg normál helyzetben lehet, hogy még 10 év múlva sem próbáltunk volna ki negyed ekkora intenzitással sem. Én még szerencsés helyzetben érezhetem magam sok-sok kollégához képest, hiszen számos online alkalmazást, eszközt ismerek hozzájuk képest (bár alkalmazni én sem tudtam eddig sokszor), azonban ennek ellenére is rengeteg munka van a feladatok „digitálissá alakításával”, illetve módszertani kivitelezésükkel, hatékonyságuk feltérképezésével. Pedig nekem csak két osztályom van 70 diákkal. Viszont van olyan tanár, aki 200 főnél is több diákot tanít, szinte éjjel-nappal a digitális eszközök előtt ül, hogy igyekezzen minden diákja rendelkezésére állni. Ez sajnos engem is érint, bár nem ilyen intenzitással, ennek ellenére a szakdolgozattal és a portfólióval alig-alig tudok haladni. Szerintem türelemre, higgadtságra és lassú építkezésre lenne szükség ebben a helyzetben. Annyi biztos, hogy jövő héttől én sem fogok teljes mértékben illeszkedni a tankönyvi leckékhez, illetve folyamatos online kontaktórákat sem fogok tartani. Ezt így nem lehetne hosszú távon bírni, főleg a gyerekeknek nem. A múlt héten a bemutatóórán kívül csak szövegfeldolgozó feladatokat, online játékos alkalmazásokat, feladatokat adtam ki földrajzból és történelemből is. Összességében én nagyon kíváncsi vagyok a jövő alakulásával kapcsolatban, illetve a távoktatásból levont következtetésekre is.

Furcsa egy következtetés, de szerintem a már lehanyagló félben lévő és érdektelenné váló földrajzoktatás jövője a digitális világban rejlik. A kérdés az, hogy az informatikával milyen gyorsasággal és hatékonysággal lehet összekötni egyes földrajzi folyamatok szemléltetését, tanítását?